

TUNTOSARVI

Suomen Kuurosokeat ry:n järjestölehti

10
2014

15. ERCW-viikko Unkarissa

Suomalaisille menestystä Bulgarian kisoissa

Sisältö

Pääkirjoitus: Tavoiteohjelmassa suuntaviivat ja työkaluja kuurosokeustyölle.....	3
15. ERCW-viikko Unkarissa.....	4
Uusia tuttavuuksia ERCW-viikolta.....	7
Urheilutunnelmia Bulgariasta.....	10
Oma, persoonallinen tyyli.....	14
Tuntosarven nimen keksijä.....	17
ValmisPaula: Ei pelkkää kropsua eväänä.....	19
Ryhmäkuva suomalaisista ERCW-viikolla.....	20

Tuntosarvi nro 11 ilmestyy viikolla 47. Aineisto 24.10. mennessä.

Kannen kuvassa **Virve Salmela** (oik.) ja **Leena Jäntti** tutkivat punahattunimistä kukkaa Kuurosokeiden Toimintakeskuksen aistipuutarhassa Tampereella. Kuva: **Pentti Pietiläinen**.

TUNTOSARVI
40. vuosikerta
ISSN 0358-2280

Julkaisija
Suomen Kuurosokeat ry.

Taitto
Tuija Wetterstrand

Päätoimittaja
tiedottaja Tuija Wetterstrand,
p. 040 753 2026, s-posti:
tiedotus@kuurosokeat.fi.

Toimitusneuvosto 2014-2015
Esko Jäntti (puheenjohtaja), Veera
Laukkarinen, Milla Lindh, Timo Pelto-
mäki, Eila Särkimäki, Jaakko Evonen
(sihteeri) ja Tuija Wetterstrand.

Hinta
Vuosikerta 25 euroa. Suomen Kuuro-
sokeat ry:n jäsenille ja asiakkaille
ilmainen. 12 numeroa vuodessa
isokirjoituksella, pisteillä, äänit-
teenä, videona ja/tai elektronisena
versiona. Ruotsinkielinen kooste
Känselspröten ilmestyy 4 kertaa
vuodessa isokirjoituksella.

Tilaukset ja
osoitteenmuutokset
Suomen Kuurosokeat ry, PL 40,
00030 IIRIS, p. 040 778 0299,
s-posti:kuurosokeat@kuurosokeat.
fi. Toimiston aukioloaika ma-pe
klo 8.00–15.45.

Painopaikka
Oriveden Kirjapaino.

Toimituksella on oikeus käyttää
lehden juttuja yhdistyksen inter-
net-sivuilla www.kuurosokeat.fi.

Tavoiteohjelmassa suuntaviivat ja työkaluja kuurosokeustyölle

Esittelen lyhyesti tässä pääkirjoituksessani tavoiteohjelmaesityksen sisältöä.

Esitykseen on kirjattu auki järjestön arvot ja kuurosokeiden oikeudet kuurosokeustyön perustaksi. Näiden pohjalta on kirjattu tavoitteet käytännön kuurosokeustyölle antamaan suuntaviivoja ja työkaluja. Arvot, oikeudet ja tavoitteet todentavat kuurosokeiden henkilöiden perusoikeuksia. YK:n vammaisten ihmisoikeussopimuksen asioita on huomioitu myös esityksessä.

Arvoilla on suuri merkitys, sillä järjestössämme tehdään asiakaslähtöistä ja vuorovaikutuksellista työtä. Toki kirjatut arvot on hyvä pitää mielessä kaikessa paikallisessa, alueellisessa ja valtakunnallisessakin toiminnassa ja kanssakäymisessä eri tilanteissa.

Jokainen kuurosokea henkilö kohdetaan omana itsenään ja yhdenvertaisena äidinkielestä, kulttuurista, kommunikaatio- ja tiedonsaantitavoista riippumatta. Kokemusasiantuntijuus ja ammatillinen osaaminen yhdessä ovat toiminnan perusta.

Oikeuksissa puhutaan ensin itsenäisestä ja ihmisarvoisesta elämästä. Siinä on isona asiana se, että kuurosokeus tunnustetaan ja tunnustetaan omana vammaanaan. Oikeuksissa on myös maininta elinikäisestä oppimisesta, itsensä kehittämisestä ja kuntoutuksesta.

Puhutaan esteettömästä ja saavutettavasta tiedonsaannista, kommunikaatiosta ja ympäristöstä unohtamatta vertaistukeakaan.

Arvojen ja oikeuksien pohjalta on kirjattu tavoitteet, joita huomioitaneen toimintasuunnitelmissa ja julkilausumissa. Näin ne saadaan lähelle käytännön kuurosokeustyötä.

Toivon tämän tavoiteohjelman tulevan tutuksi meille kuurosokeille henkilöille ja heille, jotka tekevät työtä meidän hyväksemme. Tavoiteohjelmaa voi jakaa tiedotustehtävissä esim. vammaispalveluun ja päättäjille.

Lämpimin syysterveisin
Tuula Hartikainen,
tavoiteohjelmatyöryhmän puheenjohtaja ♦

15. ERCW-viikko Unkarissa

Teksti: Jouni Naroma Kuvat: Esko Jäntti

Euroopan kuurosokeiden kuntoutumis- ja kulttuuriviikko, ERCW, järjestettiin Unkarissa 25.–31.8. Paikaksi oli valittu Tonavan joenmutkan kohdalla sijaitseva Visegrádin kaupunki. Aukkaita siellä on noin 1700 ja se on Unkarin pienin kaupunki. Visegrád tarkoittaa suomeksi ylhäällä sijaitsevaa linnaa. Unkarin historiassa Visegrádilla on tärkeä osa, sillä 1300- ja 1400-luvuilla kuninkaat hallitsivat koko maata osittain tai kokonaan sieltä käsin. Visegrád on nykyisin hyvin suosittu matkailukohde kylpylöidensä ja historiallisten nähtävyyksiensä vuoksi.

Hotelli Visegrád

Majapaikkamme oli hotelli Visegrád aivan kaupungin keskustassa. Hotellihuoneet olivat huomattavasti kookkaampia kuin mihin me suomalaiset olemme tottuneet. Minun huoneen parvekkeelta oli näkyä suoraan Tonavalle. Hotellissa oli tarjolla useita oheispalveluja, kuten 2-ratainen keilahalli, darts-tikkataulu, pöytäjalkapallo ja kylpyläosasto. Kylpylän puolella oli useita erilaisia altaita ja saunoja.

Erikseen oli mahdollista tilata erilaisia hierontaa sekä kasvo-, käsi- ja jalkahoitoja. Hinnat olivat meidän hintatasoomme verrattuna huokeita: 50 minuutin kokovartalohieronta maksoi noin 20 euroa. Itse kävin myös jalkahoidossa ja se maksoi 13,50 euroa.

ERCW:n järjestelyistä

ERCW-viikolle osallistui kuurosokeita, heidän lähiomaisiaan ja tulkkeja Belgiasta, Espanjasta, Isosta-Britanniasta, Italiasta, Kazakstanista, Kroatiasta, Norjasta, Ruotsista, Tanskasta, Saksasta, Suomesta, Unkarista ja Venäjältä. Tšekistä oli mukana yksi avustaja. Ohjelmaan sisältyi täysihoito. Aamupala oli noutopöydästä, mutta lounas ja illallinen tarjottiin lautasilla suoraan pöytiin. Lounas sisälsi alkukeiton ja pääruoan. Illallisella oli näiden lisäksi myös jälkiruoka.

Ohjelma

Minä saavuin Visegrádiin Budapestistä, missä vietin viikonlopun **Tuula Hartikaisen** kanssa tutustumaan pääkaupunkiin. Tulopäivän eli maanantain ohjelma alkoi tervehdyksillä ja tiedotusasioilla.

Myös Päivi ja Esko Jäntti seikkailivat Unkarissa keskiaikateemalla, Esko näyttää kuvasta (oik.) päätellen joutuneen kiperään tilanteeseen.

Tiistaina aamupäivällä meidät jaettiin A- ja B-ryhmiin. Me suomalaiset olimme B-ryhmässä yhdessä belgialaisten, venäläisten ja kazakstanilaisten kanssa. B-ryhmä tutustui ensin ylälinnoitukseen, Citadeliin, kukkulan huipulla. Citadel on ollut puolustuslinna, josta oli helppo torjua vihollisten hyökkäykset. Sieltä on huikeat näkymät kauaksi Tonavan molemmille puolille. A-ryhmäläiset tutustuivat samaan aikaan alempana sijaitsevaan kuninkaan palatsiin, missä hallitsijat asuivat ja juhlivat. Iltapäivällä ryhmien järjestystä vaihdettiin ja me pääsimme kuninkaalliseen palatsiin tutustumaan kuninkaallisten elämäntapaan. Ilta kului juhlan merkeissä. Puheita pitivät mm. EDBU:n hallituksen kroatialainen puheenjohtaja **Sanja Tarczay** sekä norjalainen **Geir Jensen** ja unkarilainen **Tamas Gangl** hallituksesta. Ohjelmassa oli myös eri maiden kuurosokeiden musiikki-, pantomiimi- ja taikatemppuesityksiä.

Keskiviikkona kävimme ensin Esztergomissa, missä sijaitsee Unkarin suurin katolinen kirkko Basilica. Samanniminen kirkko sijaitsee myös Budapestin keskustassa ja se on maan toiseksi suurin kirkko. Tuon kirkon alle on mausoleumeihin haudattu Unkarin merkittävimpiä henkilöitä eri aloilta. Itse pääsin jalkapallon suurena ystävänä tutustumaan Unkarin tunnetuimman jalkapalloilijan, **Ferenc Puskásin** hautapaikkaan. Kävimme myös paikallisessa viinikellarissa maistelemassa viinejä. Viini on tärkeä osa unkarilaista elämäntapaa. Itse kaupunkiin tutustuminen jäi pois, sillä aikataulu ei antanut siihen mahdollisuutta.

Torstaina kävelimme reilun neljän kilometrin matkan Telgarthy-nimiselle niitylle tutustumaan Unkarin kasveihin ja eläimistöön. Lisäksi meille kerrottiin Unkarin metsien hoidosta. Niityllä oli neljä erilaista tutustumiskohdetta. Yhdessä pisteessä kerrot-

Kuninkaan ja kuningattaren rooleihin valittiin vapaaehtoisten joukosta belgialainen kuningas ja espanjalainen kuningatar (vas.). Ritarit esittivät katsojille taitojaan (oik.).

tiin Unkarin eri puulajeista ja osallistujilla oli mahdollisuus tunnustella puiden lehtiä ja puun materiaaleja. Tammet ja pyökit muodostivat valtaosan alueen puista. Toisessa pisteessä tutustuttiin lintulajeihin ja niiden rengastukseen. Kolmannessa pisteessä oli eri nisäkkäiden, kuten kauriiden ja peurojen turkiksia ja sarvia. Neljännessä kohteessa esiteltiin villinä kasvavia erilaisia yrttejä. Niistä oli valmistettu juomia, joita oli mahdollisuus maistella. Tutustumiskierroksen jälkeen nautimme lounaan niityllä hotellin kasaamassa keittiössä. Illalla pelasimme hotellissa bingoa, mutta me suomalaiset jäimme ilman voittoa.

Perjantaina aamupäivällä teimme retken Szentendre-nimiseen kaupunkiin, missä saimme valita kaupunkiin tutustumisen ja museon välillä. Minä valitsin kaupunkiin tutustumisen. Szentendre oli aikoinaan Rooman valtakunnan itäisin keskus ja rajakaupunki. Siellä on

aina asunut eri kansallisuuksia, aikaisemmin erillään omissa kortteleissaan. Nykyään kansallisuudet ovat jo sulautuneet hyvin yhteen.

Ilmapäivällä lähdimme kohti kuninkaan tornia, missä järjestettiin keskiaikaiset turnajaiset. Aluksi kysyttiin vapaaehtoisia kuninkaan ja kuningattaren rooleihin. Belgialaisesta kuurosokeasta tuli kuningas ja espanjalaisesta kuningatar. Kävelimme jonossa fanfaarien ja rumpujen paukkeessa kohti näyttöaluetta. Siellä ritarit taistelivat keskenään miekoin ja tapparoin. Lisäksi oli ampumatarkkuuskilpailuja keihäillä ja jousilla. Osa rita-reista meni katsomon yläosaan, josta he ampuivat keihäitä yleisön yli kohti tauluja. Lopuksi kuurosokeilla oli itse mahdollisuus kokeilla taisteluvälineitä. Esiytyksen jälkeen kävelimme soittokunnan perässä renessanssiravintolaan nauttimaan kuninkaallista illallista. Ihmiset istuivat suurissa pyöreis-

sä tai pitkissä pöydissä. Tarjolla oli ankkaa keskiajan tyyliin ja viiniä. Jokaisella oli mahdollisuus asettaa päähän kartongista tehty kruunu. Kaikki ruoat ja juomat tarjoiltiin ke-raamisista astioista.

Lauantain aamupäivälle oli varattu aikaa omatoimiselle vierailulle Nagymaroksen kaupunkiin, joka sijaitsee Visegradia vastapäätä Tonavan toisella puolella. Sinne pääsee kerran tunnissa kulkevalla lautalla. Nagymaroksessa järjestettiin markkinat teemalla ”tulinen pippuri”. Myynnissä oli elintarvikkeita ja käsitöitä. Kaupunki on huomattavasti isompi kuin Visegrad.

Palinkamuseossa meille kerrottiin palinkan valmistusprosessista ja välineistä. Lisämaksusta oli mahdollista maistella juomia. Palinka on unkarilainen kansallisviina, joka on noin 40% vahvuista. Sitä tislataan eri hedelmistä ja marjoista. Ilmapäivällä oli vielä ohjelmassa tunnin mittainen Tonavan jokiristeily. Ilta päättyi juhlaillalliseen, kiitospuheisiin ja lahjojen luovutuksiin Unkarin kuurosokeiden yhdistykselle.

Unkarilaiset järjestivät erinomaisen ERCW-viikon. Me suomalaiset saimme uusia kokemuksia ja elämyksiä, jotka jäävät elämään muistoihimme. ♦

Uusia tuttavuuksia ERCW-viikolta

Teksti: Tuula Hartikainen Kuvat: Esko Jäntti

Haastattelin kolmea eri henkilöä Unkarin ERCW-viikon aikana.

Ensimmäisenä iltana päivällisen ja tiedotustilaisuuden jälkeen kävelin mutkittelevaa Visegrád-hotellin käytävää haluten tehdä tuttavuutta jonkun kuurosokean kanssa. Pian vastaan tulivat **Maria** ja **Roberto** Espanjasta. Juttua alkoi tulla ja kysyin

siltä seisomalta heiltä suostumusta haastatteluun, jotta saan jutun järjestölehtemme. Keskiviikkoiltana vetäydyimme sovitus rauhalliseen soppeen jutuntekoa varten.

Maria Isabel Asensi Martin, 45 asuu Malagan keskustassa. Hän on viittomakielinen ja käynyt koulunsa uskonnollisessa kuurojen koulussa. Maria kertoi syntyneensä kuurona ja noin 12-vuotiaana hänelle alkoi tul-

la näköongelmia. Saatuaan Usher 1 diagnoosin hän ei tiennyt siitä mitään. Sokeain liitossa käydessään hän sai tietoa Usherin oireyhtymästä ja kehotuksen osallistua Madridin konferenssiin. Sieltä hän sai lisätietoa ja oppi, että voi elää normaalia itsenäistä elämää kaksoisaistivamastaan huolimatta.

Tällä hetkellä Maria on eläkkeellä, mutta opiskelee yliopistossa sosiaalialaa. Hän haaveilee tutkimustyöstä, jolla voisi auttaa kuurosokeita. Maria vastaa Malagan noin sadan hengen kuurosokeiden naisten toiminnasta Andalusiassa alueella.

Maria oli ensimmäistä kertaa mukana ERCW-viikolla. Hän halusi oppia uutta tapaamalla eri maiden kuurosokeita, nähdä uusia maita ja paikkoja sekä oppia tuntemaan eri maiden kulttuureja.

Maria sai ikimuistoksen kokemuksen, kun hänestä tuli ritarinäytöksen ajaksi kuningatar kruunuineen ja viittoineen. Kuninkaan kanssa he istuivat vierekkäin komeissa tuoleissa koko näytöksen ajan.

Maria sanoi lopuksi: ”En koskaan unohda Suomen ystäviä. Toivon yhteyksieni suomalaisiin pysyvän”. Hän on aiemmin käynyt Suomessa ja haluaa tulla vielä uudelleenkin. (Toimituksen huomautus: **Sanna Paasonen** on kirjoittanut ystävy-

destään Marian, lempinimeltään **Mabelin** kanssa, esimerkiksi Tuntosarven numerossa 10/2013.)

Roberto Carlos Vazquez Cano, 43, asuu Madridin keskustassa. Hänelle viitottiin kädestä käteen. Kuurojen koulun käytyään hän opiskeli vuoden taidekäsitöitä integroituneena kuulevien koulussa.

Vuonna 2000 hän liittyi kuurosokeiden liiton jäseneksi. Viime vuonna hän on toiminut varapuheenjohtajana. Roberto kertoi alueensa kuurosokeiden kokoontuvan viikoittain näkövammaisten tiloissa. Tapaamisissa jutellaan sekä käydään retkillä ja leireillä. Myös hän oli ensimmäistä kertaa ERCW-viikolla. Parasta on ollut, kun hän on saanut tavata muita kuurosokeita ja osallistua erilaisiin aktiviteetteihin sekä ennen kaikkea nauttia olostaan!

Maria ja Roberto vaikuttivat tyytyväisiltä saamaansa tulkkaukspalveluun.

Torstain päivällisellä moskovalainen **Vadim Plevako**, 38, istui samaan pöytään kanssamme, koska hän ei enää mahtunut muiden venäläisten kanssa samaan pöytään, mutta halusi heidän lähelleen istumaan.

Ruokia odotellessamme juttelimme monista asioista. Vadim oli kiinnostunut, miten näen ja kuulen. Vadim on viittomakielinen ja käyttää ve-

Kuvassa vasemmalla espanjalaiset Maria ja Roberto hassuttelevat leikki-puujunan kyydissä, oikealla venäläinen Vadim suomalaisen Tuulan vieressä.

näläisiä ja kansainvälisiä viittomia. Kerrottua omasta tilanteestani Vadim kertoi näkevänsä päivänvalossa hyvin, mutta illalla hämärässä on vaikeuksia. Saamansa kuulokojeet hän oli jättänyt pois liiallisen metelin takia, ja kun ei saanut sanoista selvää.

Nuoreksi mieheksi Vadimilla on suhteellisen pitkä työjakso takanaan, 15 vuotta sähköalalla. Hän kertoi saavansa valtiolta kerran vuodessa 15 000 ruplaa. Asumiseen menee noin 4000 ruplaa vuodessa, loppu raha jää käytettäväksi muuhun elämiseen. Mihinkään kalliiseen ei ole varaa. Hän tekee välillä myös töitä sekä tapaa ystäviään. Kolme ystävää on Pietarissa, mistä hän oli viime vuonna muuttanut Moskovaan. Siellä Vadim arvioi olevan noin 200 kuurosokeaa henkilöä.

Lapsena Vadim oli pelannut jalkapalloa. Nykyään hän harrastaa kei-

lailua, shakkia, tikan heittoa ja kändenvääntöä.

Vuonna 2012 Vadim oli ollut Saksassa ERCW-viikolla ja oli nyt siis toista kertaa mukana tässä tapahtumassa. Hän ihmetteli sitä, kun suomalaisilla on kaksikin tulkkia mukana. Mielenkiinnosta katsoin osallistujaluetteloa venäläisten kohdalta ja ymmärsin Vadimin ihmettelystä meidän tulkkimäärästä. Heillä oli kahdeksaa kuurosokeaa kohden neljä tulkkia. Tosin tulkkien lisäksi oli neljä omaista ja avustaja.

Unkarin ERCW-viikon ohjelma oli todella mielenkiintoinen ja monipuolinen. Unkarin historiaan ja kulttuuriin tutustuttiin tarinoin ja eri kohteisiin vierailen. Tonava ”kaunoisen” vettäkin tuli sormenpäillä kokeiltua odotellessamme lauttaa saapuvaksi lauantaiaamuna. Lämmin kiitos Unkarin emännille ja isännille! ♦

Ensimmäisessä kuvassa Mikhael Leoukhine shakkiottelussa, seuraavaksi voittoisa keilajoukkue, Arne kuularingissä ja Lauri valmiina kiekonheittoon.

Urheilutunnelmia Bulgariasta

Teksti ja kuvat: Esko Jäntti

Bulgarian Plovdivissa käytiin järjestyksessä toiset kuurosokeiden Euroopan mestaruuskilpailut useassa lajissa 15.–20.9.2014.

Kaksi ensimmäistä päivää kilpailtiin shakkimestaruuksista Novotel hotellin Moskova-salissa. Kisassa pelattiin seitsemän kierrosta ja jokaisen kierroksen maksimiaika oli kaksi tuntia. Kilpailijoita oli viidestä eri maasta. Päänahkaa raavittiin ja leukoja hierottiin siihen malliin, että vastus oli kova. Suomen **Mikhael Leoukhine** saavutti hienosti EM-pronssimitalin 21 kilpailijan joukosta. “En minä ole kerinnyt koko kesänä harjoittelemaan”, totesi hymyilevä Mikhael kilpailun jälkeen.

“Taso oli vaihteleva, mutta muutama kova pelaaja oli mukana. Hyvin kuitenkin meni ja olen tyytyväinen”, naurahti mitalisti leppoisesti. Muut suomalaiset sijoittuivat seuraavasti: **Kari Hyötylä** 9., **Aarne Pirkola** 13. ja **Ari Suutarla** 15. Varsinkin Kari paransi peliä kilpailun loppupuolella.

Kolmannen päivän kilpailulaji oli Backgammon. Se on lautapeli jossa heitetään kahta noppaa ja siirrellään nappuloita. Pelaajat olivat enimmäkseen bulgarialaisia. Keilailijat pääsivät harjoittelemaan kilpailuradoilla samana päivänä.

Neljäntenä päivänä oli sitten vuorossa kuurosokeiden ensimmäiset keilailun Euroopan mestaruuskilpai-

lut. Suomea edusti viisikko **Martti Avila, Esko Jäntti, Sari Isaksson, Lauri Mäkinen** ja **Sinikka Hautalahti**.

Ensin keilasivat sokeat miehet ja naiset. Heillä piti olla sääntöjen mukaiset silmäsuojukset, jotta kukaan ei varmasti näe edes valoa. Täytyy kyllä todeta, että tyyli oli hyvin erilainen kuin meillä. Kaikki sokeat vierittivät pallon kahdella kädellä jalkojen välistä radalle. Heikkonäköisten naisten luokassa oli mukana kaikkiaan 15 keilaajaa. Sari oli ylivoimainen, vaikka omaan tasoonsa nähden keilailu ei sujunut parhaalla mahdollisella tavalla. Sinikka taisteli sijalle 12. Heikkonäköisten miesten yli 50-vuotiaiden luokassa käytiin kovaa taistoa. Kolmen ensimmäisen

sarjan jälkeen Martti johti, Esko oli toisena mutta tanskalainen **Carsten** oli vain muutaman pisteen päässä kolmantena, ja myös norjalainen **Torbjorn** oli hyvin lähellä. Neljännen sarjan vei Carsten ja meni kilpailun kakkoseksi, norjalainenkin meni Eskon ohi. Viides sarja oli Eskon näyttöä ja kilpailun parhaalla sarjalla hän meni koko kilpailun johtoon. Eroa Marttiin oli tosin vain muutama piste. Nyt tipahtivat muut kyydistä. Viimeinen kuudes erä meni taas Martille selvästi parhaalla sarjallaan ja niin saatiin suomalaisille kaksoisvoitto. Tanskaan meni pronssi ja Norjaan neljäs sija. 15 miehen joukossa Lauri oli alussa aivan hännillä, mutta paransi loppua kohden ja päätyi sijalle 12. Suomi voitti myös yhteispisteissä joukkuekilpailun.

"Mitalirohmu" Aarnen mitalisaalis kisoista oli kolme kultaa ja yksi hopea. Hopea tuli kädenväännöstä (ylh. vas.), kultaa dartisista (ylh. oik.) sekä kuulantyönnöstä ja vauhdittomasta pituushypystä (kuvat oikealla palkintojenjaon jälkitunnelmissa).

Viidentenä päivänä matkattiin bussilla Stara Zagora nimiseen ja siellä uudistetulle Beroe-stadionille, missä ratkottiin yleisurheilumestaruudet viidessä lajissa. Suomalaisista kilpailivat Arne Pirkola ja Lauri Mäkinen, me muut olimme kannustamassa. Arne voitti alle 50-vuotiaiden kuulantyönnön ja vauhdittoman pituuden, 60 metrin juoksussa hän oli neljäs. Kaksi kultamitalia saanut Arne vähän ihmetteli, kun muita suomalaisia ei osallistunut kilpailuun: "En minäkään ole harjoitellut näitä lajeja, joten mukaan vaan". Minä totesin, että ensi kerralla ollaan mukana.

Miesten kiekkoon osallistui Lauri ja otteet olivat sen näköiset, että mies on ennenkin kiekkoa heittänyt. Valitettavasti Laurin sijoitus jäi auki: lehden painoon mennessä lopputuloksia ei oltu vielä julkaistu. Viimeisenä

kilpalajina oli 200m ratakävely. Momenlaista kävelytyyliä näki. Suomalaisen kannustaessa useampi kilpailija kehitti loppusuoralla kunnon loppukirin, innostuipa eräskin juoksemaan loppumatkan! Tästäkään en tiedä hylättiinkö suoritus, mutta kannustus oli tasapuolista kaikille.

Kuudentena päivänä kisattiin meille vähän oudoimmissa lajeissa. Vuorossa olivat kädenvääntö ja darts eli pubitikka. Kädenväännössä väännettiin ensin vasemmalla kädellä ja meidän Arne oli siinäkin mukana. Ilmeet olivat tiukkoja ja lihakset pulistelivat käsivarsissa. Arne väännsi neljänneksi vasurillaan. Sitten oli oikean käden vuoro. Arne keskittyi huolella vääntöihin ja voitti vastustajansa yksi kerrallaan päästen finaaliin. Loppukamppailun vastustaja oli kuitenkin tällä kertaa kovempi, mutta

niin Arne kuin muutkin suomalaiset ja myös norjalaiset iloitsivat Aarnen hopeamitalista. Täytyykin todeta, että suomalaiset ja norjalaiset kannustivat toinen toistaan aidon vilpittömästi. Bulgariassa kädenvääntö näyttää olevan hyvinkin suosittu, koska melkein jokainen kuului kädenvääntöseuraan.

Darts oli viimeinen kilpailulaji. Miesten alle 50-vuotiaiden luokassa oli mukana tietysti Arne. Tikkojen heitto tauluun on tarkkaa työtä. Tulkki piirsi selkään mihin kohtaan taulua tikka osui ja piirsi sitten numeron, mikä tuli tulokseksi. Jokaisella oli aluksi 301 pistettä mistä niitä alettiin vähentää. Se, joka ensimmäisenä pääsi nolnaan, oli voittaja. Aarnen heittotyyli oli kuin vanhalla tekijällä. Olisikohan tuo harjoitellut joskus salaa? Arne pudottikin kilpailijan toi-

sensa perään kilpailusta pois ja voitti finaalin ja EM-kultaa! Pirkolan Aarnen mitalisaalis oli siis kolme kultaa ja yksi hopea. Mielestäni hän oli kisan paras urheilija saavutuksillaan. "Täällä oli mukavaa ja oli kovia kilpailijoita vastassa, mutta minä nautin näistä kisoista", kertoi onnellinen mitalirohmu.

Varsinaisten kilpailujen jälkeen 21.9. oli vielä kulttuuripäivä, jossa paikalliset esittivät viittoen ja laulaen musiikkikappaleita. Mukana oli myös pantomiimiesitys.

Kaiken kaikkiaan koko viikko oli mielenkiintoinen, pääsimme tutustumaan eri urheilulajeihin sekä saimme uusia ystäviä ympäri Eurooppaa. Mitalisaalis oli kokonaisuudessaan mahtava: kuusi kultaa, kaksi hopeaa ja yksi pronssi. Hyvä Suomi! ♦

Oma, persoonallinen tyyli

Pirjo Leino (vas) ja sisarensa Ulla Kungas Lapin lomalla kesäkuussa 2012 yhteisen syntymäpäivän merkeissä. Kuva: Pirjo Leinon kotiarkisto.

Teksti: Tuija Wetterstrand

Pirjo Rissanen, nykyisin **Pirjo Leino**, lähestyi Kuulonäkövammaisten lehden lukijoita numerossa 3/1980 kirjeen muodossa. Uusi päätoimittaja ei ollut aikaisemmin ollut missään tekemisissä lehden teon kanssa, mutta hänen persoonallinen tyyliensä näkyi jo ensimmäisestä numerosta alkaen.

- Kirjoitin tekstin ensin ja viitoin sen sitten. Jos sisältö viittoessa muuttui, niin muutin tekstin sisältöä. Minulla

oli kova halu oppia ymmärtämään lukijoita. Ajattelin kirjoittaessani myös omia kuurosokeita omaisiani, jotka olivat hyvin tiedonhaluisia. Mietin, mistä asioista he haluaisivat tietää.

Pirjo Leinolla oli tavallista paremmat edellytykset ymmärtää lukijoitaan, onhan hän itse kuurosokean perheen kasvatti. Hänen edesmennyt äitinsä **Saara Laari** (ent. **Tikkanen**, os. **Väisänen**) oli kuurosokea, samoin äidin veli ja sisko. Myös pikkusisko, entinen Suomen Kuu-

rosokeat ry:n hallituksen puheenjohtaja **Ulla Kungas** (os. Tikkanen) on kuurosokea.

Viittomakieli oli uudelle päätoimittajalle tuttua, mutta lehden myötä oli opeteltava kunnolla myös pistekirjoitus.

- Sain lukijoilta kirjeitä ja juttuja myös pistekirjoituksella. Kaikki kirjoituspalkkiot maksettiin siihen aikaan pistelehden sivujen mukaan, joten oli tiedettävä, mistä juttu alkoi ja mihin se päättyi.

Perhetausta huomioon ottaen ei ole ihme, että Pirjo Leinosta tuli viittomakielen tulkki. Hän oli työntekijänä myös mukana useilla kuurosokeiden kursseilla ja leireillä kunnes hänet valittiin kuntoutuslaitteiden toimeen yhdistyksen palkkistoille vuonna 1981. Myöhemmin nimike muuttui aluesihteeriksi.

- Kotikäynneille oli helppo mennä, kun lehti oli jo mennyt edellä. Muistan eräänkin vanhan rouvan, joka otti minut lämpimästi vastaan pullantuoksuisessa keittiössään ja kertoi lukeneensa tarkkaan jokaisen lehden.

Koko yhdistyksessä oli tuolloin vain

kolme aluetyöntekijää, joten matkapäiviä kertyi paljon. Pirjo Leinon vakiovaruste matkoilla oli kirjoituskone. Sillä hän kirjoitti hotelleissa iltaisin ja öisin kotikäyntien jälkeen juttuja lehteen.

Heti ensimmäisessä Pirjo Leinon päätoimittamassa lehdessä julistettiin nimikilpailu.

- **Ingerin** ja **Kaijan** kanssa keskustelin nimiasiaista. Minä kaipaasin lehdelle jämäkämpää nimeä ja väriä myös. Tavoitteenani oli, että myös muut kuin kuurosokeat luisivat lehteä ja oppisivat sitä kautta kuurosokeudesta. **Seija Kallion** nimiehdotus Tuntosarvi tuntui heti hyvältä.

Lehteä julkaistiin edelleen Lions-piiri 107 N lahjoitusvaroin. Rahoituksen saamisesta Pirjo Leino ei enää vuosien jälkeen muista muuta kuin, että Inger Lindgren ja Kaija Salekari huolehtivat siitä. Vuoden 1981 Tuntosarven viimeisessä numerossa päätoimittaja kuitenkin pohti vakavasti lehden tulevaisuutta. Lehteä ja sen sisältöä pitäisi kehittää, rahoitus varmistaa ja lehdelle tulisi palkata päätoimittaja, joka tekee lehteä päätyönään. Pirjo Leino oli jo ryhtynyt toimiin asian edistämiseksi.

seksi. ”Olen kirjoittanut Näkövammaisten Keskusliiton tiedotustoimikunnalle. Pyysin heitä miettimään tämän lehden rahoitusta, päätoimittajan palkkaamista.”

Pian Pirjo Leinolle tuli raja vastaan vaativan työn, pienten lasten ja lehden toimittamisen kanssa. Hän sanoi itsensä irti päätoimittajuudesta. Pirjo Leinon viimeinen Tuntosarven pääkirjoitus 16/1982 oli suorastaan hätähuuto. ”Olen sanonut itseni irti jo aikoja sitten. Kuitenkaan en tiedä, kuka on seuraava päätoimittaja. Kaikki ovat kovasti huolissaan... Toivotankin onnea Keskusliiton päättäjille. Toivon, että he tekevät

Tuntosarven ja kuurosokeiden tiedonsaannin parantamiseksi HYVIÄ PÄÄTÖKSIÄ.”

Numerosta 17/1982 Tuntosarvea alkoi toimittaa Näkövammaisten Keskusliiton tiedotussihteeri **Orvokki Holopainen** aina vuoteen 1987 saakka, jolloin Tuntosarvi vihdoinkin sai ensimmäisen päätoimittajan, yhdistyksen ensimmäiseksi tiedottajaksi palkatun **Heli Reinikaisen**. Nimityksen vahvistamisen jälkeen numerosta 26/1987 alkaen lehti myös itsenäistyi Näkövammaisten keskusliiton julkaisusta yhdistyksen itse tuottamaksi ja RAY:n tuella rahoittamaksi lehdeksi. ♦

Tuntosarven nimen keksijä

Teksti ja sivun 18 kuva: Tuija Wetterstrand

Seija Kallion nimi vilahtelee vanhoissa Kuulonäkövammaisten lehden ja Tuntosarven numeroissa tuon tuostakin. Heti ensimmäisessä lehdessä on hänen kirjoittamansa runo.

- Kirjoittelin jo lapsena runoja viikoihin, kertoo Seija Kallio nykyisessä kodissaan Kustaankodin palvelutalossa Kuusankoskella.

- Myöhemmin kirjoittelin sitten kaikkea muutakin runojen lisäksi. Nyt kirjoittaminen on jo jäänyt.

Kustaankodissa Seija kertoo viihtyvänsä ja vannottaa laittamaan lehteen kiitokset Kustaankodin henkilökunnalle hyvästä hoidosta.

Seija Kallio sokeutui täysin 28-vuotiaana. Pistekirjoituksen hän oppi

Seija Kallio ei halunnut itsestään uutta kuvaa Tuntosarveen, mutta lupasi, että jos arkistoista löytyy ”joku vanha kuva”, niin sen saa laittaa. Kuvat ovat Heinolan aluekursilta vuodelta 1993, meneillään on meikki-esittely.

Sokeain ammattikoulussa. Siitä taidosta hän sanoo yhä olevansa hyvin kiitollinen.

- Luen edelleen lehdet mieluummin pisteillä, vaikka minulla on nykyään myös Daisy-soitin. Sillä kuuntelen kirjoja.

Tuntosarvessa mieluisia juttuja ovat kuurosokeiden henkilöiden haastattelut ja kaikki asiajutut.

- Mielikirjojani yhteen aikaan olivat ruokakirjat, samoin runokirjat kuuntelin aikoinaan kaikki. Kuuntelen kaikkea laidasta laitaan, hengellisestä kirjallisuudesta jännitysromaneihin.

Kuurosokeiden oman lehden ilmestyminen oli aikoinaan iso asia, mutta silti kuurosokeilta toivottiin enemmän kirjoituksia kuin mitä niitä aluksi lähetettiin. Niinpä lehdessä 1/1977

Hieman huonolaatuinen kopio Kouvolan kerhon 10-vuotisjuhlien ryhmäkuvasta tammikuussa 1999. Seija Kallio istuu eturivissä oikealla, silloisen alue-sihteerin Kirsti Koposen käsi olkapäällänsä. Seija toimi alkuvuosina aktiivisesti Kouvolan kerhossa. Tämän sivun kuvat: Kouvolan kerhon kokoelmat.

Seija Kallio lukee lehdet edelleen mieluiten pisteillä.

julistettiin kirjoituskilpailu aiheesta ”Mukava muisto”. Ensimmäinen kilpailuun osallistunut kirjoitus, **Leevi Haverisen** ”Ääniä metsän hiljaisuudessa, muistelmia viime kesän kuntokävelymatkoilta metsäisellä järvenrantapolulla” julkaistiin jo lehden seuraavassa numerossa. Seuraavassa lehdessä oli jo kaksi muistoa, kirjoittajina **Seija Kallio** ja **Aune Salminen**. Kirjoituskilpailuun osallistuneita tekstejä julkaistiin vielä seuraavassa numerossa, mutta voittajan nimeä ei lehdessä koskaan kerrottu.

- Muistan kyllä osallistuneeni kirjoituskilpailuihin. Myös muutamissa runokirjoissa julkaistiin runojani.

Lukijoille julistettiin kesän päätyttyä numerossa 13/1979 uusi kirjoituskilpailu. Silloinen päätoimittaja **Ulla Kiikka** lupasi julkaista voittajan kirjoituksen lehden joulunumerossa, ja julkaista muitakin kirjoituksia. Ehkä kireän aikataulun vuoksi kilpailuun tuli vain yksi kirjoitus, Seija

Kallion kertomus Erilainen kesä. Se julkaistiin lupauksen mukaan joululehdessä. Jutussa Seija Kallio kertoo elävästi elokuussa kuurosokeille järjestetystä sopeutumisvalmennuskurssista Tyyskylässä. Kurssin elämyksistä hän mainitsee hevosratsastuksen, retken meren rantaan ja tandempyöräilyyn. Ainoa harmituksen aihe oli se, että hän ei ollut muistanut pyytää ketään ottamaan valokuvaa hänestä hevosen selässä. ”Se olisi ollut hyvä todistuskappale kotona, olisivat uskoneet paremmin kertomukseni ratsastamisesta.”

Kuurosokeiden kuntoutuskursseista Seijalla on edelleen mukavia muistoja.

- Niissä oli kauhean kiva ja monipuolinen ohjelma, oli ulkoilua ja viittomaikielen opiskelua. Muutamia tuttavienkin kursseilta jäi. **Hyttisen Vienon** kanssa olin pitkään pistekirjeenvaihdossa, samoin myöhemmin **Mikkolan Anun**. Anu on kotoisin Kymenlaaksosta niin kuin minäkin.

Kun **Pirjo Rissanen** (nykyisin **Leino**) tuli Kuulonäkövammaisten lehden päätoimittajaksi, hän ensi töikseen julisti nimikilpailun. Seijan ei tarvinnut asiaa kauaa miettiä.

- Olin ollut sokeana niin kauan, että kädet tulivat ensimmäisenä mieleen. Käsillä luen ja tunnustelen asioita. Kädet ovat kuin tuntosarvet, joilla saan tietoa. Siitä se tuli. ♦

Ei pelkkää kropsua eväänä

Teksti: Paula Valminen

Kropsua oli entisaikaan pohjalaisilla eväänä kotoa maailmalle lähtiessä. Tuota kropsua eivät ainakaan nuoremmat lukijat taida tunnustaa pannukakuksi, mutta sitä se on.

En ala mitään reseptejä seuloa, sillä niitä löytyy joka paikasta niin televisiosta, netistä kuin lehtien sivuilta, jopa dekkareista.

Sen sijaan täytyy kehua niitä makunautintoja, joita sain mukaani poiketessani näkövammaisporukan kanssa Pohjanmaalla. Mennen tullen, kun piipahdimme jalasjärveläisessä tuotteistaan hyvin tunteissa paikassa. Sieltä ostin kotiin tuomisiksi naurisrieskaa ja leipäjuustoa. Ei ehtinyt tämä tyttö kotiin asti, kun sitä rieskaa piti jo haistella ja maistella matkalla. Siinä napostellessa mieli herkistyi muistelemaan menneitä.

Jos yrittäisin kertoa kaikki vaiheet maidosta juustoksi, ei tämä sivu siihen riittäisi, tuskinpa muistinikaan.

Leipäjuuston valmistamiseen tarvittiin vastapoikineen lehmän maitoa eli ternimaitoa sekä juustonjuoksutinta. Lopputuloksena oli juustomassa, joka paistettiin ympäriinsä molemmin puolin kauniin ruskeapilkkuiseksi.

Vaativin hetki kuumen juustomasan keräämisen lisäksi oli se paistaminen. Minulle vaativinta taisi olla se pitkä odotus äidin paistaessa juustoa tulikuuman muuripesän edustalla. Silmä tarkkana seurasin pilkkujen lisääntymistä juuston pinnalle.

Vesi ehti kihota kielelle, kun paistunut juustolimppu vielä leivottiin litteäksi juustoleiväksi. Ja viimein koitti se odotettu hetki, kun sai käteensä lämpimän juustopalan, joka haukatessa niin mukavasti narisi hampaissa.

Vaan kauas piti kulkea tajutakseni, miten ainutlaatuisia nuo lapsuus-hetket olivat. Niistä ei enää kovin moni nykyajan lapsi pääse nauttimaan mautilojen vähentyessä. ♦

ERCW-viikko Unkarin Visegrádissa

Suomalaisia ERCW-viikolle osallistuneita ryhmäkuvassa, seisomassa ritareiden takana. 15. Euroopan kuurosokeiden kuntoutumis- ja kulttuuriviikko, ERCW (European Rehabilitation and Cultural Week of the Deafblind) järjestettiin Unkarin Visegrádissa 25.-31.8.2014.